

УДК 741

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2026.3.26>

Лопухова Світлана Олександрівна,

заслужений художник України, доцент,

доцент кафедри графічного дизайну

Київського національного університету культури і мистецтв

ORCID ID: 0000-0002-1774-372X

svitlopukhova@gmail.com

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У ПЕРСОНАЛІЗОВАНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Метою статті є теоретичне обґрунтування трансформації освітньої парадигми в галузі дизайну, що базується на синергії академічних традицій та експериментальних творчих практик у процесі підготовки фахівців, здатних до ефективної інтеграції у сучасний динамічний ринок дизайнерських послуг. Дослідження включає огляд наукових джерел вітчизняних і зарубіжних авторів, присвячених еволюції галузі дизайну, ролі дизайнера в організації соціокультурного простору і професійній підготовці молоді. Зростання ролі ментального фактору у сучасній дизайн-освіті стимулює модернізацію навчальних програм, зокрема інтеграцію інноваційних моделей у процес викладання образотворчих дисциплін. У статті обґрунтовано необхідність впровадження методики персоналізованого навчання, орієнтованої на розвиток креативної стратегії майбутнього спеціаліста. Досліджено результати авторського педагогічного експерименту із застосуванням нових підходів до викладання дисципліни «Рисунок і живопис». Впровадження експериментальних практик у фахову підготовку дизайнерів активізує креативний пошук і дає змогу адаптувати класичні методи візуалізації до запитів сучасної динамічної індустрії дизайну. Оцінка ефективності модернізованої методики здійснювалася через багатофакторний аналіз. Для встановлення валідного зворотного зв'язку застосовувалися методи контролю знань, що визначали готовність суб'єкта навчання до професійно орієнтованої самореалізації. Отримані висновки дозволили окреслити педагогічні умови формування фахових компетентностей студентів на етапі практичного освоєння образотворчої грамоти. Засвідчено необхідність удосконалення та оптимізації навчальних програм образотворчих дисциплін, ключовим аспектом яких має бути структурований комплексний підхід до синтезу академічних завдань із проектними технологіями. Результати дослідження можуть бути використані викладачами-практиками для організації індивідуального творчого підходу у підготовці студентів.

Ключові слова: дизайн-освіта, академічні традиції, проектна культура, художнє мислення, інноваційні методики, персоналізоване навчання, фахова компетентність, образотворча грамота.

Lopukhova Svitlana. TRANSFORMING VISUAL ARTS EDUCATION FOR FUTURE DESIGNERS: A PERSONALIZED LEARNING APPROACH

The purpose of the article is to theoretically substantiate the transformation of the educational paradigm in the field of design, based on the synergy of academic traditions and experimental creative practices in the process of training specialists capable of effective integration into the modern dynamic design services market. The research includes a review of scientific sources by domestic and foreign authors dedicated to the evolution of the design industry, the role of the designer in the organization of socio-cultural space, and the professional training of youth. The increasing role of the mental factor in modern design education stimulates the modernization of curricula, particularly the integration of innovative models into the teaching of visual arts disciplines. The article substantiates the necessity of implementing a personalized learning methodology oriented towards developing the creative strategy of a future specialist. The results of the author's pedagogical experiment on the implementation of new approaches to teaching the discipline "Drawing and Painting" are investigated. The introduction of experimental practices into the professional training of designers activates creative search and allows for the adaptation of classical visualization methods to the dynamic demands of the modern design industry. The evaluation of the effectiveness of the modernized methodology was carried out through multifactorial analysis. To establish valid feedback, knowledge control methods were applied, determining the student's readiness for professionally oriented self-realization. The obtained findings allowed for outlining the pedagogical conditions for forming students' professional competencies at the stage of practical mastery of visual literacy. The study confirms the necessity

of improving and optimizing curricula for visual arts disciplines, the key aspect of which should be a structured integrated approach to synthesizing academic tasks with project technologies. The research results can be used by practicing teachers to organize an individual creative approach in student training.

Key words: design education, academic traditions, project culture, innovative thinking, personalized learning, professional competence, visual arts.

Вступ. Сучасне суспільство функціонує в умовах екстремального темпу: збройні конфлікти, динамічна трансформація політичних ландшафтів, екологічні кризи, кліматичні загрози і соціальна дискримінація формують складний контекст життєдіяльності людини. Глобальні трансформації неминуче детермінують вектори розвитку дизайну як стратегічного інструменту адаптації предметно-просторового середовища до нових реалій. У цьому контексті дизайн перестає бути лише естетизацією об'єктів, стаючи засобом вирішення гуманітарних, екологічних і соціальних проблем. Це вимагає від фахівця не лише технічної майстерності, а й високого рівня громадянської та етичної відповідальності.

Відсутність чітких меж у понятті дизайну зумовила появу різновекторних напрямів: від графічних комунікацій до складних систем у просторі високої моди. Мультидисциплінарний характер дизайну генерує новий тип естетичного та емоційного досвіду людини. Дизайн виступає каталізатором розвитку естетичного смаку і формування ціннісних орієнтирів особистості, трансформуючи її здатність до творчої самореалізації за «законами краси» не лише у мистецькій практиці, а й у професійній діяльності іншого напрямку і побутовій культурі.

Пріоритетом освітнього середовища має бути підготовка фахівця, здатного не лише інтегруватися в ринок праці, а й збагачувати суспільство новими дослідженнями і соціально значущими проектами. Сучасна парадигма дизайн-освіти потребує синергії індивідуального пошуку і навичок колективної взаємодії. Місія ЗВО екстраполюється за межі вузькопрофільної підготовки і полягає у вихованні соціально відповідальної особистості і кваліфікованого спеціаліста, здатного до командної взаємодії. В основі професійної парадигми дизайнера лежить творче

мислення – інструмент генерування концептуальних ідей та образних рішень. Творчий процес у дизайні розглядається як інтелектуальний пошук, де технічне втілення є лише похідною стадією реалізації задуму. Проте, істотною проблемою залишається методологічний дуалізм: попри генетичний зв'язок із мистецтвом, сучасна практика часто диктує дизайнеру завдання, що вступають у протиріччя з етико-естетичними установками професії.

Професійна підготовка майбутнього дизайнера базується на інтеграції фундаментальних знань, практичних навичок і креативності. Важливою передумовою ефективності результатів навчання є глибоке розуміння викладачем значущості творчого начала кожного студента. Педагог повинен володіти розвиненою інтуїцією і бути здатним до емпатії, що дає змогу ідентифікувати індивідуальні психофізіологічні особливості й темперамент учня з метою їх подальшої актуалізації. Зважаючи на те, що процес становлення творчої особистості є глибоко індивідуальним, педагогічна стратегія має враховувати розмаїття форм обдарованості, які зрештою визначають унікальність ідентичності.

Застосування експериментальних практик у процесі підготовки майбутніх дизайнерів забезпечує умови для генерації і реалізації творчих ідей, що адаптує академічні традиції до динамічних трансформацій у дизайн-освіті. Впровадження формально-аналітичних методів просторового мислення є основою комплексного підходу до підготовки дизайнерів. Це забезпечує синтез художніх дисциплін у єдине ціле, де дотримання встановлених академічних канонів поєднується з наданням повної свободи творчому індивідууму. Зміст навчальної програми образотворчих дисциплін вимагає від викладача чіткої артикуляції мети і завдань,

орієнтованих на виявлення й подальший розвиток креативного потенціалу студента. Програма практичних завдань із візуалізації образів передбачає залучення широкого спектру технологічного інструментарію, що дозволяє студентам не лише експериментувати та ефективно реалізовувати свій потенціал протягом навчання, а й адаптуватися до вимог реального професійного життя.

Матеріали та методи. Концептуальну основу дослідження сформовано на базі аналізу публікацій вітчизняних і зарубіжних авторів. Дослідження К. Андросович присвячено вивченню окремих ознак обдарованості, а також проблемам соціальної адаптації і самореалізації молодшої людини у сучасних умовах [1]. У працях Г. Брянцевої, Г. Чемериса, О. Брянцева, М. Вовк і С. Ходаківської визначено вектори модернізації системи дизайн-освіти. Дослідники обґрунтовують необхідність зміни освітніх парадигм в умовах цифрової трансформації, пропонуючи оновлені підходи до організації навчального процесу [2; 3]. Дослідження І. Волощука та Я. Рудика має вагоме значення для розуміння процесів капіталізації творчих ресурсів особистості і специфіки діагностики обдарованості у сучасних умовах [4]. Роль практичного інтелекту у розкритті ресурсів творчого потенціалу є предметом дослідження С. Гірич і Т. Слинкової. Автори зазначають, що розвиток цієї когнітивної структури зумовлений накопиченням досвіду і знань у процесі освітньої діяльності і соціальної комунікації [5]. У межах особистісно орієнтованого підходу, що розглядається у праці Кобзієвої і В. Тихонова, особлива увага приділяється діалогічній взаємодії педагога і студентів. Саме такий формат навчання забезпечує розвиток комунікативної компетентності, дозволяючи студентам адекватно сприймати чужі і вибудувати власні поведінкові патерни, залежно від ситуації [6]. Особливості впливу інтенсивного розвитку цифрових технологій на освітній процес, а також специфіку форм і видів інтегрованого навчання аналізують І. Козловська, Л. Дольнікова і С. Гульченко [7]. Д. Норман визначає дизайн як процес

комунікації між дизайнером і кінцевим споживачем. Дослідник акцентує увагу на людино центрованому підході, що передбачає глибоке розуміння уподобань користувача і розвиток емпатії до його потреб [8; 11; 12]. К. Робінсон пропонує переосмислення феномену творчості, обґрунтовуючи необхідність трансформації освітньої парадигми: від уніфікованої стандартизації до персоналізації. Автор піддає критичному аналізу сучасну систему освіти: вона не відповідає викликам часу, готуючи людей до минулого, а не до майбутнього, і марнує таланти, не розуміючи їх природи [9; 15]. Р. Б'юкенен і Н. Торрент розглядають дизайн як ліберальне мистецтво і на прикладі реальних ситуацій доводять, що дизайн є потужним інструментом комунікації і розв'язання складних проблем. Р. Б'юкенен застосовує у дослідженні системний підхід для аналізу ролі дизайн-мислення у формуванні структури бізнесу і пропонує механізм трансформації «диких» ідей у життєздатні бізнес-моделі на основі практичного досвіду. Другий автор Н. Торрент аналізує ефективність швидких рішень, емоційний зв'язок з аудиторією, генерує «дикі» ідеї, демонструючи енергійний і провокативний підхід до розв'язання професійних проблем [10]. Роль дизайну як інструмента соціальної адаптації проаналізовано у роботі В. Папанека, що має характер маніфесту проектування. Його праця містить критику надмірної комерціалізації галузі. Автор обґрунтовує необхідність розв'язання актуальних екологічних і соціальних проблем, популяризує міждисциплінарний підхід в освіті і наголошує на етичній відповідальності дизайнера, закликаючи до зміщення пріоритетів з отримання прибутку на забезпечення сталого розвитку [13]. Праця К. Роджерса присвячена концепції становлення особистості у межах людино центрованого підходу. Дослідник узагальнює свій багаторічний практичний професійний досвід допомоги людям у пошуку власного шляху до особистісного зростання і повноцінного життя через усвідомлення власного творчого потенціалу [14]. Г. Саймон обґрунтовує концепцію

«обмеженої раціональності»: через багатфакторність середовища суб'єкт не здатний знайти ідеальне рішення, тому обирає стратегію пошуку прийнятного. Автор визначає дизайн як підґрунтя будь-якої професійної підготовки, де ключовою метою є трансформація наявних станів у бажані. Його праця заклала фундамент для розвитку штучного інтелекту, когнітивної психології і теорії управління [16]. Дослідження інтелектуального процесу пошуку оптимальних рішень в умовах обмежень представлено у роботі К. Тромп і Р. Стернберга. Автори аналізують вплив детермінованих меж на креативність, визначаючи роль обмежень як позитивного чи негативного чинника у творчій діяльності. [17]. Практичні поради щодо ефективного використання найновіших досліджень нейропсихології для вдосконалення користувачького досвіду дає С. Вайшенк. Видання розкриває механізми сприйняття інформації, ухвалення рішень і формування звичок, пропонуючи дизайнерам конкретні інструменти для створення більш ефективного дизайну брендів і продуктів [18].

Результати. У системі сучасної дизайн-освіти пріоритетом є персоналізоване навчання і розвиток творчого мислення здобувача освіти. Концептуальний задум дизайнера та образне рішення складають інтелектуальне ядро дизайнерського проекту, а подальші етапи належать до сфери технічної реалізації. Ключовим фактором успіху є гармонійне поєднання раціональних і чуттєвих аспектів проектування, що дозволяє фахівцю виходити за межі стандартних схем. В умовах домінування ментальної складової у сучасній культурі дизайн трансформується у засіб побудови складних соціокультурних комунікацій і формування інноваційного типу мислення. Це зумовлює необхідність якісних трансформацій у системі професійної освіти, зокрема переосмислення методики викладання образотворчих дисциплін.

Парадигма дизайн-освіти базується на принципах комплексності навчання, що передбачає впровадження формально-аналітичної методики просторового мислення. Такий підхід дозволяє об'єднати художні

дисципліни у цілісну систему, забезпечуючи творчому індивідууму повну свободу самовираження і сприяючи розвитку аналітичного конструктивного мислення. Генетичний зв'язок дизайну з образотворчим мистецтвом виявляється через спільність візуально-пластичної мови, де поняття композиції, пропорцій, форми, кольору слугують універсальними інструментами реалізації задуму. Це дає підстави стверджувати, що результативність дизайну залежить від професійного володіння фахівцем засобами художньої виразності у поєднанні з технологічною доцільністю.

Наразі значна частина закладів вищої освіти, де існує факультет дизайну, у методиці викладання образотворчих дисциплін зберігає вірність традиціям перших професійних інституцій – академій, художніх училищ і шкіл, а викладачі дотримуються ustalених канонів і перевірених часом методів навчання. Втім, при визнанні фундаментальності образотворчих дисциплін спостерігається тенденція до скорочення аудиторних годин, відведених на практичні заняття з рисунку і живопису. Наявного ліміту часу недостатньо для виконання студентами-дизайнерами довгострокових постановок за класичною «універсальною» методикою, що унеможлиблює ретельний аналіз натури і досягнення високого рівня технічної майстерності.

Важливим аспектом процесу навчання є забезпечення високого рівня мистецької ерудиції, що дозволяє студенту свідомо обирати напрями художньо-творчої діяльності для реалізації творчого потенціалу, враховуючи багатовекторність об'єктного поля модерного дизайну: від промислових зразків і конструкторських рішень до комунікаційних систем і рекламних стратегій. Проте, у процесі навчання і формування загальнопрофесійних компетентностей постає проблема – суттєва диференціація базової підготовки першокурсників, очевидність якої актуалізується під час практичних занять. Неналежний рівень теоретичного опрацювання зазначеної проблеми зумовив необхідність модернізації програми навчальної

дисципліни «Рисунок і живопис» і пошуку нових методів процесу навчання, які дозволяють зберегти якість фахової підготовки в умовах часового дефіциту, не втрачаючи при цьому академічної глибини навчального курсу.

Авторська модернізована навчальна програма інтегрує академічні класичні традиції у новітню проєктну парадигму. Зокрема, особлива увага приділяється практичній роботі і системному оволодінню образотворчою грамотою, що є необхідним фундаментом для вирівнювання професійного рівня навчальної групи. Академічний підхід забезпечує фундаментальність підготовки, проте у контексті дизайну традиційна образотворча база набуває нової функціональності: вона стає основою для створення комунікативного каналу. Програма дисципліни інтегрує низку практичних завдань, спрямованих на пізнання та інтелектуальне осмислення навколишнього світу, розуміння закономірностей формотворення і опанування фахової графічної мови. Ключовими аспектами навчання, що детермінують етапи і форми художньої підготовки, є розвиток об'ємно-просторового мислення, формування здатності до аналітичного переосмислення завдань, виявлення причинно-наслідкових зв'язків і культивування навичок пошуку творчих рішень.

У дизайн-освіті академічна база має бути інструментом реалізації проєктного задуму, що трансформує здобутки класичної школи у простір художньої творчості, уяви й свободи самовираження, і дає дизайнеру змогу через професійно опановану візуальну мову транслювати авторську ідею. Актуалізація знань образотворчої грамоти дозволяє студентам не просто розвивати абстрактні здібності, а конвертувати їх у дієві стратегії реалізації проєктів, забезпечуючи перехід від навчальної пропедевтики до комплексного розв'язання фахових завдань. Візуальна грамотність, здобута через академічну школу, є необхідною умовою для чіткого і переконливого донесення концептуальної ідеї до кінцевого споживача у межах дизайнерського проєкту. Розвиток здатності до розв'язання базових навчальних завдань є фундаментом

для формування фахових навичок, системного і проєктного інтелекту майбутнього дизайнера.

Експериментальне дослідження просторових форм стимулює абстрактне мислення і трансформує традиційні уявлення про межі проєктної діяльності. Формування інноваційного мислення реалізується через розвиток образно-асоціативного і просторового сприйняття, розуміння взаємозв'язку кольору, форми, світлотіні та об'єму. Незалежно від вузької спеціалізації – графічного дизайну, моделювання одягу чи проєктування інтер'єру – дизайнер оперує універсальними категоріями, що становлять базис образотворчої грамоти.

Опанування фундаментальної дисципліни «Рисунок і живопис» починається з варіативності вибору художньо-технічних засобів і завершується формуванням цілісних умінь професійного відтворення візуальних образів. Вибір методології ведення студентом практичної роботи детермінується конкретними навчальними завданнями. Структура модернізованої авторської методики навчання складається з двох блоків практичних завдань, де робота з натурою чергується з творчою інтерпретацією сутності натурних постановок. Освоєння образотворчої грамоти відбувається через поетапне створення візуального образу за класичною формулою: від загального до деталізації.

Низка завдань базується на чітко визначених параметрах: предметному ряді, техніці виконання, форматі і колірній гамі, що реалізується через розв'язання комплексних композиційних, колористичних і стилістичних завдань, де студент поєднує аналітичне вивчення об'єкта з художньо-творчою інтерпретацією «образу» природи. Це сприяє оволодінню умінням узагальнювати форму, відмовляючись від другорядних деталей, і стимулює пошук оригінальної графічної мови у процесі створення художнього образу. Студенти опановують художні засоби виразності і формують фундамент абстрактного мислення. Запропонована методика гармонізує нормативні вимоги з академічною свободою педагога, створюючи простір для

експериментальної апробації індивідуальних підходів.

Новітні технології візуалізації надали дизайнерам інструментарій, недоступний їхнім попередникам пів століття тому. Методика проектування сьогодні охоплює використання широкого спектру технологічних засобів для роботи над візуальними образами. Цей процес не скасовує класичну образотворчу грамоту і художні практики, проте неминуче трансформує логіку художнього мислення і розширює межі проектної творчості: інновації не заперечують традицію, а доповнюють її, змінюючи структуру творчого пошуку.

Колористична підготовка майбутніх дизайнерів спрямована на опанування законів колірної взаємодії. У сучасному дизайнерському проекті колір постає не лише естетичним чинником, а й інструментом соціально-психологічної адаптації продукту. Такий підхід зумовлює перехід від суто декоративної функції кольору до його цілеспрямованого використання, де враховуються психофізіологічні аспекти сприйняття для глибшої емоційної взаємодії з аудиторією. Ефективність дизайнерського продукту визначається точністю колористичних рішень, що враховує параметри і специфіку цільових груп: від вікових характеристик до гендерної ідентичності споживачів.

Педагогічна діяльність у системі персоналізованого навчання базується на розумінні психофізіологічної природи особистості. Професійна майстерність викладача виявляється у здатності гармонізувати програмні вимоги з індивідуальною траєкторією розвитку кожного здобувача освіти. Навчально-творчий процес структурується як послідовний перехід від опанування окремих операційних умінь до формування стійких професійних навичок. Це створює фундамент для розвитку проектного мислення, де кожне завдання стає етапом становлення фахівця, здатного до самостійного прогнозування, виявлення і корекції проектних помилок.

Висновки. Доведено, що синергія навчальних дисциплін формує професійну компетенцію студента через усвідомлене виконання етапів творчої роботи. Це забезпечує здатність до стратегічного управління діяльністю: вміння визначати домінуючі завдання і підпорядковувати їм другорядні чинники для реалізації складних проектів та інтеграції новітніх естетичних тенденцій у творчий процес.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному вивченні результатів синтезу традиційних образотворчих технік із новітнім технологічним інструментарієм у процесі візуалізації образів. Методика сучасного проектування базується на синергії цифрових технологій і класичної образотворчої грамоти. Встановлено, що інновації не заперечують художні традиції, а трансформують структуру творчого пошуку, розширюючи межі проектного мислення. Практична значущість результатів полягає у можливості їх застосування як концептуальної основи фахової дизайнерської освіти. Дослідження відкриває перспективи впровадження в освітній процес методів, здатних збалансувати традиційний підхід та інновації у системі персоналізованого навчання.

Застосування експериментальних практик у підготовці майбутніх дизайнерів сприяє генерації та реалізації творчих ідей. Ключова роль у цьому процесі належить викладачу, покликаному створити креативну атмосферу для стимулювання ініціативності й нестандартного мислення. Вплив педагога виявляється у ставленні до індивідуальності й неординарності студентів, у характері і змісті поставлених перед ними завдань. Викладач має розуміти психологію обдарованості і враховувати умови, в яких реалізується творча діяльність. Підсумовуючи, можна зазначити: творча обдарованість студента найповніше розкривається у практичній діяльності – процесі активного застосування накопичених знань і навичок; чим ширший діапазон практичних завдань, тим більші можливості виявити таланти.

Література:

1. Андросович К. Феномен обдарованості учнівської молоді цікавить багатьох фахівців – психологів, педагогів і соціологів. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2023. № 1 (30). С. 52–61. [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2023-1\(30\)-52-61](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2023-1(30)-52-61)
2. Брянцева Г, Чемерис Г., Брянцев О. Шляхи вдосконалення дизайн-освіти контексті стратегії цифрової трансформації освіти і науки України. *Фізико-математична освіта*. 2022. № 32 (6), С. 49–56. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2021-032-6-008>
3. Вовк М., Ходаківська С. Технології навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2019. Т. 2, № 16. С. 35–44. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(16\)](https://doi.org/10.35387/od.2(16))
4. Волощук І., Рудик Я. Діагностика обдарованості: від утопії до реальності. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. № 2 (25). 2020. С. 7–17. DOI: [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2\(25\)-7-17](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2(25)-7-17)
5. Гірич Г., Слинкова Т. Практичний інтелект та його роль у формуванні творчої особистості молоді, що навчається, в умовах позашкільної освіти. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. № 2 (22). 2018. С. 32–39. DOI: <https://doi.org/10.32405/2413-4139-2018-2-32-39>
6. Кобзієва І., Тихонов В. Формування комунікативної компетентності як складника професійної підготовки здобувачів освіти. *Теоретичні та наукові основи педагогіки та освіти: колективна монографія / за ред. С.В. Кушнірук та ін. Boston (USA) : Primedia eLaunch LLC. 2022 р. С. 38–147. DOI: <https://doi.org/10.46299/isg.2022.mono.ped.1.2.1>*
7. Козловська І., Дольнікова Л., Гульченко С., Особливості класифікації принципів навчання в контексті інтегративного підходу. *Інноваційна педагогіка*. № 59. 2023. С. 139–143.
8. Норман Д. Емоційний дизайн: Чому ми любимо (або ненавидимо) речі довкола нас. Київ : ArtHuss. 2021. С. 304.
9. Робінсон К. Елемент. Як віднайти пристрасть і змінити своє життя. Київ : Книжкова Майстерня. 2021. С. 296.
10. Buchanan R., Torrent N. *Wild Thinking: 25 Unconventional Ideas to Grow Your Brand and Your Business*. London : Lid Publishing. 2021. 160 p.
11. Norman D. *Design for a Better World: Meaningful, Sustainable, Humanity Centered*. Cambridge, Massachusetts : MIT Press. 2023. 376 p.
12. Norman D. *The Design of Everyday Things: Revised and Expanded*. New York : Basic Books. 2013. 368 p.
13. Papanek V. *Design for the Real World: Human Ecology and Social*. London : Thames & Hudson. 2019. 416 p.
14. Rogers C. *On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy*. New York : Mariner Books (mprint Houghton Mifflin Harcourt). 2021. 448 p.
15. Robinson K. *Out of Our Minds: Learning to Be Creative*. New York : Wiley & Sons. 2011. 352 p.
16. Simon H. *The Sciences of the Artificial*. Cambridge, Massachusetts : MIT Press. 2019. 248 p.
17. Tromp C., Sternberg R. How constraints impact creativity: An interaction paradigm. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*. 2024. Vol. No. 6. P. 948–959. DOI: <https://doi.org/10.1037/aca0000351>
18. Weinschenk S. *100 More Things Every Designer Needs to Know About*. Noida : Pearson India. 2017. 107 p.

References:

1. Androsovyh, K. (2023). Fenomen obdarovanosti uchnivskoi molodi tsikavyt bahatokh fakhivtsiv – psykholohiv, pedahohiv i sotsiolohiv [The phenomenon of giftedness of student youth interests many specialists – psychologists, teachers and sociologists]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*, 1 (30), 52–61. [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2023-1\(30\)-52-61](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2023-1(30)-52-61) [in Ukrainian].
2. Briantseva, H., Chemerys, H., & Briantsev, O. (2022). Shliakhy vdoskonalennia dyzain-osvity konteksti stratehii tsyvrovoi transformatsii osvity i nauky Ukrainy [Ways to improve design education in the context of the digital transformation strategy of education and science of Ukraine]. *Fizyko-matematychna osvita*, 32 (6), 49–56. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2021-032-6-008> [in Ukrainian].
3. Buchanan, R., & Torrent, N. (2021). *Wild Thinking: 25 Unconventional Ideas to Grow Your Brand and Your Business*. Lid Publishing.
4. Hirych, H., & Slynkova, T. (2018). Praktychnyi intelekt ta yoho rol u formuvanni tvorchoi osobystosti molodi, shcho navchaietsia, v umovakh pozashkilnoi osvity [Practical intelligence and its role in forming the creative personality of learning youth in the conditions of extracurricular education]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*, 2 (22), 32–39. <https://doi.org/10.32405/2413-4139-2018-2-32-39> [in Ukrainian].
5. Kobziieva, I., & Tykhonov, V. (2022). Formuvannia komunikativnoi kompetentnosti yak skladnyka profesiinoi pidhotovky zdobuvachiv osvity [Formation of communicative competence as a component of professional training of education applicants]. In S.V. Kushniruk (Ed.), *Teoretychni ta naukovy osnovy pedahohiky ta osvity: kolektyvna monohrafiia* (pp. 38–147). Primedia eLaunch LLC. <https://doi.org/10.46299/isg.2022.mono.ped.1.2.1> [in Ukrainian]

6. Kozlovska, I., Dolnikova, L., & Hulchenko, S. (2023). Osoblyvosti klasyfikatsii pryntsyviv navchannia v konteksti intehratyvnoho pidkholu [Features of the classification of learning principles in the context of an integrative approach]. *Innovatsiina pedahohika*, 59, 139–143 [in Ukrainian].
7. Norman, D. (2013). *The Design of Everyday Things: Revised and Expanded*. Basic Books.
8. Norman, D. (2021). Emotsiyni dyzain: Chomu my liubymo (abo nenavydymo) rechi do kola nas [*Emotional design: Why we love (or hate) everyday things*] (P. Miier, Trans.). ArtHuss. (Original work published 2004). [in Ukrainian]
9. Norman, D. (2023). *Design for a Better World: Meaningful, Sustainable, Humanity Centered*. MIT Press.
10. Papanek, V. (2019). *Design for the Real World: Human Ecology and Social*. Thames & Hudson.
11. Robinson, K. (2011). *Out of Our Minds: Learning to Be Creative*. Wiley & Sons
12. Robinson, K. (2021). *Element: Element. Yak vidnaity prystrast i zminyty svoje zhyttia* [*The element: How finding your passion changes everything*]. Knyzhkova Maisternia. (Original work published 2009). [in Ukrainian].
13. Rogers, C. (2021). *On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy*. Mariner Books.
14. Simon, H. (2019). *The Sciences of the Artificial*. MIT Press.
15. Tromp, C., & Sternberg, R. (2024). How constraints impact creativity: An interaction paradigm. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*. 6. 948–959. <https://doi.org/10.1037/aca0000351>
16. Voloshchuk, I., & Rudyk, Y. (2020). Diahnostyka obdarovanosti: vid utopii do realnosti [Giftedness diagnostics: From utopia to reality]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*, 2 (25), 7–17. [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2\(25\)-7-17](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2(25)-7-17) [in Ukrainian]
17. Vovk, M., & Khodakivska, S. (2019). Tekhnolohii navchannia doroslykh v umovakh formalnoi i neformalnoi osvity [Adult learning technologies in the conditions of formal and non-formal education]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy*, 2(16), 35–44. [https://doi.org/10.35387/od.2\(16\)](https://doi.org/10.35387/od.2(16)) [in Ukrainian]
18. Weinschenk, S. (2017). *100 More Things Every Designer Needs to Know About*. Pearson India.

Дата першого надходження статті до видання: 18.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)